

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Parallela Geographica Italiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1649

Cap. VIII. De Siciliâ, & insulis ei adjacentibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13120

NEA- NESIS, vel Nessis: *Nisita*, aliter *Nisari*, quæ celebratur
 Asparagis suis: portum habet, & arcem quam exci-
 tavit Dux Amalphitanus; sita est in finit. Puteolano.
 POLI- CAPREÆ: *Capri*, octo millium ambitus cum ciuitate cog-
 nomine, cuius Episcopus Capritanus dicitur: eius
 T A- reditus ex Coturnicibus desumitur, quæ hic bis in
 anno incredibili copiâ capiuntur, seu dum fugiunt
 NI. hyemem, seu dum ver exquirunt. Hinc quoque olei
 plurimum & ferici euêhitur.
 GALLO, & SANPIETRO, olim *Sirensæ*, quinque milli-
 bus à Capreis, vno à continente milliarlo distitæ, scopuli
 verius quam Insulæ.

CAPVT VIII.

De Sicilia, & Insulis ei adiacentibus.

§. I. Historica recentis Siciliae.

NVM. I. Nomen Siciliae.

NOMEN antiquum nihil immutatum est, immo Siciliae no-
 men in vniuersum Regnum Neapolitanum propagatum est,
 quod dictum Siciliae Regnum cis Pharum, cum Sicilia ipsa dicta
 sit Regnum Siciliae trans Pharum. Non inficior tamen has appella-
 tiones plerumque mutatas esse, & Siciliam Regnum Siciliae cis
 Pharum, Regnum Neapolitanum Regnum Siciliae trans Pharum
 nuncupatum esse, prout à scriptoribus Siculis, aut Neapolitanis,
 hæc vox usurpata est. PHARVS porrò turris est obiecta Messanæ,
 quæ excitata est, vbi quondam Carybdis erat vortex, nunc *Faro*
 à quâ & Promontorium vicinum nomen habet, olim *Pelorum*,
 nunc *Cabodi Faro*.

Partes eius Insulæ vallium nomina habent, & duo quidem
 difficultate carent NETO & MAZARA; dicuntur enim ab vrbi-
 bus, vt nemo nescit; tertia autem DEMONA, vel DEMINI no-
 minatur Latine *Nemorensis*, quare aliquando & dicitur *valli di*
Nemore; videlicet inquit Fazellus lib. decimo prioris Decadis cap.
 I. vox hæc *Demini* significat *Nemus*, & huic opinioni ipse subscri-

bit lubentiùs. Apud eundem quidam sic dictam volunt ob montes excelsos, quibus toti Siciliæ videretur *dominari*. Sed eos irridet qui confugiunt ad Dæmonas quorum sedes Æthnæus Crater, Addit idem Fazellus hanc vocem *Demonia*, fortè Sarracenicam esse, cuius vim se fatetur ignorare.

N V M. 2. *Quantitas Siciliæ secundum recentiores.*

RECTE obseruat Cluuerius, in miliaribus recentibus Siciliæ nunc magnam diuersitatem esse, quam ipse dimensus totam hanc Insulam accuratè expertus est: & à Messana per Panormum & Lilybæum ad Agrigentum paulò minora esse ius, quæ ab Agrigento ad Pachynum & Messanam ducuntur; hæc autem Neapolitanis æqualia, illa Latinis & Tuscis; qua de re moneri debuisti.

Mensura Noua Siciliæ.

LATVS BOREALE, { Aretio, *Ducenta sexaginta duo M. P.*
à Capo di Farò, ad } Fazello, *Ducenta octoginta & unum M. P.*
Capo di Coco. } Cluuerio, *Ducenta quinquagintaquinque M. P.*

LATVS AVSTRALE, { Aretio, *Ducenta quatuor M. P.*
à Capo Coco, ad Capo } Fazello, *Centum octoginta quatuor M. P.*
Passaro. } Cluuerio, *Centum nonaginta M. P.*

LATVS ORIENTALE, { Aretio, *Centum quinquaginta M. P.*
à Capo Passaro, ad } Fazello, *Centum sexaginta M. P.*
Capo di Faro. } Cluuerio, *Centum quinquaginta quatuor M. P.*

AMBITVS { Aretio, *Quingenta sexdecim M. P.*
TOTIVS } Fazello, *Sexcenta viginti quatuor M. P.*
INSVLÆ. } Cluuerio, *Quingenta nonaginta nouem M. P. vel ut ait ipse sexcenta.*

N V M. 3. *Qualitas Siciliæ recentis.*

QVAM sit frumenti ferax in præsentia id maximè docet, quod in quibusdam locis grana singula proiecta in terram centum reddant. Fertilissima sunt valles *Neto*, & *Mazara*, amcenior & arboribus meliùs confita *Demonia*. Quæ sint eius pascua, & quàm læta,

videbimus in Admirandis. Vbiq̄ue bombyces facillè aluntur, quare hinc serici copia ingens effertur.

Sal non tantùm ad littus hîc congelatur, sed ad Ennam fossile excinditur. Hinc quoque vinum copiosum & multiplex educitur; olei amphoræ propè infinitæ; mel exquisitissimum, quod olim Hyblæum, & magni nominis. Balneis quoque calidis abundat in plerisque locis. Vniuersa ora piscibus scatet; sed inter cæteros magni sunt anguillæ quæ capiuntur ad Pharam. In oram Borealem se thynni immittunt, & piscationem hîc efficiunt luculentam. Capitur hîc quoque piscis Xiphias dictus, quem nos Imperatorem appellamus, saporis exquisitissimi. Metallica habet auri, argenti, ferri, aluminis, sulphuris, atramenti futorij, & nitri, quod hîc acerrimum & optimum.

N V M. 4. *Mores recentes Siculorum.*

DISERTI sunt omnes Siculi, faceti, callidi, sed iniuriæ supra modum impatientes, & irritati non facillè placari possunt, atque sibi illatum dedecus serius aut ocyùs vlciscuntur.

Libertatis peramantes sunt, neque *privilegia* sua, vt vocant facillè tolli, aut imminui sinunt.

Messanæ multi ludi Equestres celebrantur, Equites autem, vulgò Stellæ dicti, Epiphaniorum diem magna celebritate, & pompâ tranfigunt.

Olim sponsus & sponsa non copulabantur matrimonio, nisi alter illorum morti proximus esset, verùm id Ecclesiæ legibus seuerissimis hodie vetitum est.

Olim quoque mortuis Regibus omnes atrati procedebant in publicum diebustribus, mulieres passis crinibus, & sacco amictæ clamoribus inconditis lymphaticæ per vrbes discurrebant; sed hæc quoque consuetudo evanuit.

N V M. 5. *Merces Sicilia.*

FRUMENTA hinc plurima efferuntur. *Serici* ex bombycibus, ab vnâ vrbe Messanâ quotannis educuntur, supra septingentas sarcinæ, 700. *Balles de soye*. Certè nundinæ Messanenses dicuntur afferre Siculis ex serico, & arte factis solidum auri millionem. Ac-

cerfuntur quoque inde vina, oleum, faccarum, herbæ medicæ ad conficienda pharmaca. Tapetes quoque maximè ex corio deaurato hinc allati magni fiunt in Europâ. Sulphur & nitrum diligenter feruatur ab Hispanis ad puluerem nitratum, ex iis enim confectus puluis tormentarius potentior est.

NVM. 6. *Politia recens Siciliæ.*

REX Hispaniæ huius Infulæ se Principem vocat, non tantùm in temporalibus, vt aiunt, sed etiam in spiritualibus; quare si hic Sacerdos ad Pontificem appellaret multaretur: ideoque qui libelli offeruntur sæculari iudici (vocant hunc Magistratum *Monarchiæ Spiritualiſ Indicem*, seu *Inquiſtorem*) inferibuntur Beatissimo patri, & ab Episcopo ad hunc iudicem prouocatur. Videlicet Reges Siciliæ se dicunt legatos natos à latere, ideoque sibi ius arrogat puniendi, absoluendi, excommunicandi Clericos etiam Cardinales: vno verbo sibi tribuunt omnia quæ inuasit Henricus VIII. nisi quod hæc habere se à Summo Pontifice profitentur. Impugnauit Cardinalis Baronius Tomo XI. ius istud, contenditque Bullam quam ferunt concessam ab Urbano II. Rogerio Regi, extendi tantùm ad hunc Rogerium, & eius filium, & toties reuocatam esse, quoties regnum in nouam familiam transit: ideò feuerissimè interdictum ne Tomus ille Baronij in Sicilia, & regno Neapolitano legatur, aut retineatur.

In temporalibus autem administratur hoc regnum à Prorege, Admiralio, Comite Stabuli, Cancellario, Seneschallo, Quæstore, Conseruatore, Portuum magistro quem *Portulauo* vocant, Protonotario, Magistro secreti, & Magistro Iurato, ex quibus, si hunc vltimum excipias, consilium Regium constituitur.

Hic etiam Curia triplex, Magna Curia, Sacra-conſcientia quæ est appellationum, & Curia Patrimonij seu Dominij.

Messana, & Panormus ad instar Rerumpublicarum ferè administrantur; licet Messanæ degat secundus à Prorege Magistratus vulgò dictus *Stradigo di Messina*, qui illustrissimus appellatur, & triginta hastatos *Hallebardiers* corporis sui stipatores habet.

Commemoratur & in Sicilia status qui ex tribus corporibus (*Brachia* vocant) conficitur, ex *Ecclesiastico* videlicet, Episcopis, *Archimandritâ* Messanæ, Abbatibus, &c. ex *Militari*, hoc est nobi-

libus qui Insulam tueri debent; *ex Dominio*, id est ex urbibus Melfanâ, Panormo, Catanâ, &c. Et hi omnes deliberant de dono Regi conferendo, seu Donatiuo.

Rex Hispaniæ colligit ex hac Insulâ millionem vnum ducatorum annui reditus, præter Donatiuum. Quidam aiunt conscribere posse octoginta millia *Fistulorum Arquebuziers*, & triginta Equitum millia. Panormus vna viginti sex peditum millia, decem millia Equitum conficere potest. Vulgò Prorex habet 200. Hispanos Prætorianos, in arcibus & præsidis 2500. Regio insuper sufficitei peditum decem millia, Equites 1500. qui additi nobilibus Equitibus conficiunt tria millia, & ducentos Equites.

§. 2. De Melita, & Insulis ei adiacentibus.

NVM. 1. *Nomen Melitæ.*

ANTIQUVM nomen retinet leuiter inflexum, litterulâ vnâ expunctâ. Consule & quæ diximus in Antiquâ.

NVM. 2. *Amplitudo Melitæ.*

ANTE aliquot annos dicebatur eius *Longitudo*, 20. aut viginti duorum millium; *Latitudo* duodecim, *Ambitus* sexaginta. Sed ante aliquot annos qui eam accuratè dimensus est Geometra tribuit ei 40. passuum millia *longitudinis*, ferè viginti, *latitudinis*: de *ambitu* nihil statuere voluit, ob crebros sinus quibus lancinatur.

NVM. 3. *Qualitas Melitæ.*

LICET hæc regio sit paulò calidior, tamen refrigeratur ventis Zephyro, & Cauro, at neque niuem, neque glaciem videt nisi allatas, & arte seruatas. In tota Insulâ vltra quatuor pedes nihil præter scopulos, & rupem inuenies. Ad Medinam, seu veterem urbem frumentum satis copiosè prouenit, quod tamen alere vix potest indigenas per tres menses, itaque ex Sicilia apportatur. Vbique Gossipium *le Coton* feliciter succrescit, magno vbique in pretio, & post demessum hordeum seritur. Quomodo hæc terra & lapides valeant contra serpentes dicemus in Admirandis. Meli ibi tantâ etiamnum copiâ legitur, vt quidam dictam velint à melle. Equi hæc quoque robustissimi, & generosissimi, accipitres no-

biles & falcones magni per totam Europam pretij. Caret Insula ligno, quare indigenæ vtuntur fimo bouum exsiccato, aut accerunt ex Sicilia magno pretio olearum ramos. Hinc quoque Cuminum pretiosum eductum per Italiam distrahitur.

N V M. 4. *Mores Novi Melitensum.*

Indigenæ fortissimi sunt, sed zelotypi; scemina in libidinem proniores, ipsæ quoque fortissimæ, & quæ aliquando cum Ianizaris Turcicis depugnarunt. Parcissimè viuunt, & fermè oleribus, ac herbis. Linguam retinent veterem Punicam, quare verba Platini Punica intelligunt, & *Epheta* sacrorum codicum apud eos significat *adaperire*. Præficas mulieres adhibent funeribus suis quæ lacrymas suas vendunt.

De *Equitibus* pauca dicam. Nouitij per annum in Insula retinentur, atque exercentur in operibus pietatis, atque militiae. Equites in Hospitiis viuunt, (*Auberges* vocant) aut si licentiam obtinuerint in domibus suis, aut cum *Commendatariis les Commandeurs*; Sacerdotes, & Fratres Seruitæ *les Freres Seruans*, semper in hospitiiis degunt.

De Magistro, & aliis ad Ordinem spectantibus, non est huius libri opus. Equites ferè sexcenti Valætæ numerantur, reliqui in alia loca per Insulam distributi sunt. Diuiduntur in octo *linguas*, vt vocant, Prouinciæ, Aluerniæ, Franciæ, Italiæ, Aragoniæ, Angliæ, Germaniæ, Castiliæ ex quâ Lusitanica pendet. Equites Magnâ Cruce ornantur qui decem annis hæserunt Melitæ, & quatuor expeditionibus interfuere, *Carauans* vocant. Cætera repetite ex Historiâ Melitensi.

N V M. 5. *Politia recens Melitæ.*

EQUITES Melitenses primùm dicti sunt Nosocomij, seu Hospitij S. Ioannis Hierosolymitani, & post captam Hierosolymam resistere in Syriâ in arce suâ, seu Castro Margatio *Margat*. Deinde Ptolemaidem *Acre* se receperunt; exinde in Insulam Cyprum, vnde occupauere Cyprum sub Magistro Villareto, atque inde dicti Equites Rhodij. Ex Rhodo eiecti sunt à Solimano anno 1522. vnde se contulere in Insulam Cretam, Messanam, Centumcellas

Ci-

Civitas Vecchia, Viterbium, Niceam, Villamfrancam, Augustam in Sicilia, ac demum concedente Carolo V. anno 1530. in hanc Insulam Melitam, eâ lege vt se clientes eius profiterentur, oblato quotannis Falcone Siciliae Proregi. Concesserat eis quoque Tripolim Barbariae, sed hanc perdidere anno 1551.

Reditus ordinis est tercenties mille aurei extra praedas, & spolia Turcarum; Magister sexaginta millia aureorum sibi seponit. Quinque triremes *des Galeres*, semper armatas habent, in singulis 100. milites, & 20. Equites, sed in Praetoriana 30. Equites numerantur. Insula diligenter seruatur, & ab eâ fædè semel repulsus Ottomanus, non facîle eius inuadendæ consilium capiet.

N V M. 6. De Insula Gauo, Gozo.

Huius Insulae *longitudo* est 20. millium, *latitudo* vndecim, ex recenti mensurâ; nam antea ei *longitudinis* tribuebantur octo millia passuum, *latitudinis* quinque. *Ambitus* 30. de Ambitu noluit pronuciare qui hanc dimensus est.

Aëris purissimi est, iugibus aquis abundat, & culta multos fructus, & suauissimos reddit. In eâ Falcones optimi capiuntur in editâ rupe.

Capta est à Turcis Melitam obsidentibus, qui ex eâ septem millia captiuorum abduxerunt: nunc in ea quinque millia capitum numerantur. Huius Insulae Principem se Magister appellat, & ad hanc regendam tertio quoque anno praefectum mittit. Indigenæ omnes loquuntur Arabicè, omnes Christireligionem profitentur, & Equitibus addictissimi sunt.

§. 3. *Descriptio Geographica Siciliae iuxta recentem diuisionem.*

DIVIDITVR nunc Sicilia in tres valles, siue ditiones, *Demonia*, *Neto*, & *Mazara*, de quarum nominibus supra egimus. Earum autem hi termini sunt. Demonam, vbi Messana, distinguunt Fl. Himeræ Borealis, vulgè *Termini*, & *Iaretta*, olim Simethus aut Terias, vt praemonuimus in Vetere. Vallis Nectina *di Neto*, aut *Noto*, iacet inter praedictum *Iaretta*, & Himeram Australem, seu *Gelam*, hodie *Salfo*. Quod superest, Mazaranae valli, *di Mazara* contribuitur.

Parall. Geogr. Tom. II.

K K K k k k

NVM. I. De Valle Nemorensi, seu Demone, Valli di Demona,
aut di Demini.

VR- Thermæ: Terme, vbi Balneorum vëstigia:
BES Rocella: Rocchiella, statio non incommoda, & arx.
CEPHALÆDA, & Ciphædium: Cifalu, ciuitas Episco-
VAL- palis vbi Ecclesia ditissima, quam Rex Rogerius con-
LIS didit & ditauit: eius ager pulcherrimus esset, nisi aquis
marinis sæpe tegeretur.
DE- Tusa: Tosa, oppidum non procul à mari, ad littus autem
MO- arx cognominis, frumenti nobile emporium est.
NÆ Cardonia: Cardonia, condita in ruinis antiquæ Halesæ.
AD Rosa Marina: Rosa Marina, castrum ad Fl. cognominem.
MA- PACTÆ: Patti, ciuitas Episcopalis, vnde finis nomen
RE traxit; hîc clauditur territorium Mamertinum, seu
Messanense.
TYR- Tyndarida: Tyndaro, rudera tantùm vrbis, vbi nundinæ
RHE- quorannis mense Septembri celebrantur.
NVM. MILATIVM: Milazzo, olim Mylæ, oppidum perue-
tustum, in regione feraci quæ vulgò dicitur Nutrix
Messanæ.

VR- PHARVS: Faro, seu Capo del Faro, Promontorium olim
BES Pelorum, vbi minima freti distantia, è regione Scyl-
VAL- lei Schiglio.
LIS MESSANA Messina, nobis Messine, cum portu commo-
DE- diissimo, & capacissimo in freto Siculo figuræ oblon-
MO- gioris ob montes quibus premitur; suburbia sic pro-
NÆ ducit pagorum in morem, vt vna platea ad 12. millia
passuum porrigatur, vnde accersuntur milites ad fu-
bitas Turcarum irruptiones, & exscensiones: omnes
illos pagos vocant de la Furias, & aliquando ad decem
armatorum millia ex iis Messanam accurrunt. Sum-
mus vrbis magistratus Stratigos dicitur, qui ex legi-
bus non potest esse indigena; de eo suprâ egimus in
Historicis. In huius agro Mori plurimæ, quare hinc
multùm ferici effertur. Ciuitas munita est 4. castel-

LE ROYAVME DE SICILE

LA MER DE TOSCANE

ona, Episco- as con- si aquis autem. alesz. minem. nomen m, feu andina perue- Nutrix olim e Scyl- mmo- oblon- e pro- millia ad fu- omnes decem Sum- x legi- nus in e hinc castel-

A D

lis, 14. aggeribus. Visitur hîc Bibliotheca librorum MSS. Cōstantini Lascaris, quam moriens vrbi legauit. Iactant & Mamertini Epistolam B. V. ad se misam. Hinc quoque Antonellus Mamertinus pictor colores oleo primus diluere docuit.

M A-

TAVROMINIVM: *Taormia*, celso in colle collocatum oppidum.

Schixon: *Schiso*, arx in Promontorio, vbi olim sita erat vrbs Naxus.

Caltabianum: *Caltabiano*, non procul à littore conditum à Sarracenis oppidulum.

R E

Sinus S. Theclæ: *Golfo di Santa Tecla*, regendis nauibus opportunus in Ionio mari tempestate iactatis.

I O-

CATANANA: *Catano*, nobis *Catane*, ab vnâ parte mari alluitur, ab alterâ vergit ad radices Æthnæ. Euerfa est à Friderico I I. restituta est ab Aragoniis, à Carolo V. mœnibus, & propugnaculis cincta. Academiâ illustrem habet vbi vigent iura Pontificum, & Cæsareum. Portus eius plenus aspicitur grandibus lapidibus. Ager eius mirè ferax, quia cineribus Æthnæ montis dicitur fœcundari. Obnoxia est ciuitas eruptionibus Æthnæ, sed remedium habet potentissimum velum S. Agathæ, quod obiectum ignis furoribus sæpe eos reddidit innoxios.

NIVM

OPPI-

Rupes Camastris: *Motta Camastri*, in editis collibus situm oppidulum.

D A-

Crassa lingua: *Lingua Grossa*, sub radicibus Æthnæ oppidulum, sic dictum ob duram, & rusticam Siculi sermonis pronunciationem.

&

Castrum Leonis: *Castiglione*, vbi arx vetusta ex quadrato lapidibus non inconcinna.

L O-

Franca Villa: *Franca-Villa*, cuius fit mentio Guilelmi primi Siciliæ Regis temporibus, Vicecomitatus titulo insignita superiori sæculo.

Auricella: *Rocella*, oppidulum Mediterraneum ad disiectum alterius in littore.

- RANDATIVM**: *Randazzo*, nouum oppidum, sed ingens, nobile, locuples, & muris eximiis cinctum.
- CA** **Cœnobium S. Mariæ** cognomento *Maniacis*: *S. Mariæ Abbatia*, conditum anno 1182. à Margaritâ Siciliae Reginâ prioris Guilelmi vxore, & posterioris matris, permittente Pontifice Clemente, in eo loco qui dicebatur *Maniacis*.
- ME** **MANIAGIVM**: *Maniaci*, conditum oppidum à Georgio Maniacio Siciliae Præfecto anno 932. cum hîc grandi clade Sarracenos attriuiſſet; nunc iacet in ruinis, sed eius rudera *Casilinus Casilino* dicuntur, ait Fazelus.
- DI** **Brontes**: *Bronti*, recens oppidulum ad radices Æthnæ. **Adranum**: *Aderno*, malè in Tabulis *Aterno*, oppidum peruetustum; eius amplitudinem rudera sat eloquuntur.
- DI** **Paternium**, seu **Paternio**: *Paterno*, oppidum conditum sub Æthnâ monte à Rogerio Siciliae Comite.
- CENTVRIPE**: *Centorue*, sub Sarracenis, & Normannis etiam floruit: sed à Friderico II. excisa est 1233. & ex eius ruina Augusta surrexit.
- TER** **Mascaris**: *Mascari*, item ad radices Æthnæ montis, vbi urbem Æthnam olim fuisse volunt.
- Rupes S. Anastasiæ**: *La Motta*, olim arx permunita in rupe præcelsâ, vnde prospectus datur iucundissimus in agros Catanenses, & Leontinos.
- RA** **TROYNA**: *Traina*, in colle edito sita, quam Fazelus putat olim dictam *Traianopolim*: fuit Regum olim sedes, & sedes Episcopalis *Cephalædium* translata, aut *Messanam*. Hîc sacellum exiguum, quod non licet subire mulieribus, quod *Vrbanus* I V. Pontifex in eo sacrum fecerit.
- NEA** **Eubuli**: *Eubuli*, cœnobium à Rogerio conditum, quia hîc consilium cepisset *Troynæ* obsidendæ, quam & cepit.
- Gaglianum**: *Gagliano*, munitissimum oppidum in rupe, **Viccomitatus** caput.
- Rupes**, seu **Rocca Serlonis**: *Sarno*, sic dicta à *Serlone*

- nepote Rogerij, quem Sarraceni hinc occidere.
 Ciramis: *Cirami*, quondam pagus Capitij, nunc oppidum.
- VAL- CAPITIVM: *Capizzi*, perantiquum oppidum, à Tullio Capitina dicitur.
- LIS NICOSINVM: *Nicosia*, populosum, & ingens oppidum, ubi habitarunt promiscuè Galli, & Longobardi; quare etiamnum in linguâ indigenarum reperiuntur vestigia Longobardici, Gallique sermonis, Adiacet ab Occidente nobilis Salina cognominis.
- DE- Spirlinga: *Spirlinga*, arx munitissima in rupe, quæ sola in Vesperas Siculas non consentit.
- MO- Rayhalionis oppidum: *Castro Reioanne*, à Sarracenis conditum, destructum à Friderico I. ob Francisci Vintemilij rebellionem.
- NÆ } Gangis: *Gangi*, oppidum novum: & infra Gangis Vetus, dirutum in rebellionem Francisci Vintemilij. In huius ruinis conditum cœnobium S. Benedicti.
- seu } Giracis: *Gerace*, oppidum Sarracenorum: Marchionatus caput.
- Politia, duplex: superior, olim Petra, & inferior recens oppidum.
- NE- } POLITIVM: *Polizzi*, oppidum novum, sed ingens & locuples reliquiis S. Gandulphi illustratum, atque miraculis; conditum à Rogerio Comite Siciliæ. Situm est in monte Madonia, de quo mox.
- MO- Ifnellus: *Asnello*.
- Colifanus, Sarracenis Yholifanus: *Colifano*, Comitatus, ubi lapidina iaspidis, & porphyretica. Indigenæ ostendunt cadaver antiquæ urbis quam appellare non possunt. Regio Bayhatina dicitur.
- REN- Graterium: *Gyateri*, oppidum Beryllo lapide celebre.
- SIS Castellum bonum: *Castro Buono*, oppidum nobile.
- Cœnobium S. Anastasiæ: *Sant-Anastasia*, à Rogerio Rege fundatum.
- S. Maurus: *S. Mauro*.

- Castellucium: *Castelluzzo*.
- Misistratum: *Mistreta*, vbi ædes D. Catharinæ, ad quam multa antiquitatis monumenta, olim Amestrata.
- Millitellus: *Millitello*, recens oppidum.
- de la Turturiticium: *Turturizzo*, in valle profundâ, clarum variis opificibus, sed maximè ferrariis & campanariis.
- Vallée Castania: *Castagna*, oppidum ab annis trecentis ex multis pagis conflatum.
- de De- Sanctus Angelus: *Sant-Angelo*, oppidum ex duobus pagis Sarracenis coactum, vt gratiam haberet Rex S. Michaëli, cuius ope hîc vicerat Sarracenos.
- mona. Castrum Regale: nunc *lo Castro*, & *Castro-real*, ingens castrum in rupe prærupta, à Friderico II. ex multis pagis confectum.
- Mons fortis: *Monforte*, in colle à prædicto Friderico conditus.
- Rametta: *Rametta*, oppidum in editâ rupe naturâ munitissimum.

- MON-
TES
- SICI-
LIÆ
- IN
- VAL-
- LE
- DE-
- MO-
- NA.
- ÆTHNA: *Monte Gibello*, nobis *le Mont Gibel*, altissimus, & in vertice semper obductus niuibus. Eius ambitus est 70. mil. pas. In eo multum croci gignitur, item & Rhabarbarum austerissimum: pars eius Australis vitibus confita est, Borealis nemoribus obducta, in eo nihil incultum, nisi aliquot riui, incendiorum tristissima argumenta. De recentibus eruditionibus legatur Fazellus.
- HERÆI MONTES, cuius pars editissima dicitur *Artesino*: de his in Antiquâ: promouentur autem in vallem Neetinam.
- NAMARINUS: *Monti di Namari*, olim Neptunius, & Polorus.
- STVDERIUS: *Monti di Studeri*, pars Neptunij.
- MADONIA: *Madoni*, maximam anni partem niuibus obductus altissimus montium Siciliae, atque latissimus post Æthnam. Herbae eius in primis salutare & pecori, & hominibus.

	IN MA.	TERMINVS: <i>Termini</i> , limes Occidentalis vallis Nemorensis, olim Himeræ Borealis.
	RE	Pollinus: <i>Pollina</i> , olim Monalus.
FLV-VII		Furianus: <i>Furiano</i> .
	TYR.	Ros-Martinus: <i>Rosmarino</i> , olim Chidas, qui Troynam <i>Traina</i> recipit.
VAL-LIS	RHE.	Oliuerius: <i>Oliuero</i> , olim Helicon.
		Fluius Castræ Regalis: <i>Fiume de Castro Reale</i> , olim Longanus.
DE-MONÆ	NVM.	Nucetus: <i>Nuciti</i> , olim Facelinus, seu Melas.
	IN MA.	IARETTA: <i>Iaretta</i> , de quo in Antiqua, nunc separat vallē Demonam à Neetinā à meridie.
CADEN-TES	RE	Iudicellus: <i>Iudicello</i> , ex radice Æthnæ profluens.
	IO.	CANTERA: <i>Cantera</i> , Randatium oppidum aluens, & aliquot fluuiolis tumens, olim Taurominius.
	NIVM.	Munius: <i>Muniusi</i> .
		Nisis: <i>Nisi</i> .

NVM. 2. De Valle Neetinā, Valli di Nêto, seu Noto.

LO-CA		Pachinus Pro. <i>Capo Pessaro</i> .
		Vindicaris: <i>Vindicari</i> .
MARITIMA		Falconaria: <i>Falconara</i> , ad ostium Fl. cognominis.
		Iasibilis: <i>Iasibili</i> , ad fluuij quoque cognominis ostium.
VAL-LIS		SYRACVSÆ: <i>Syracosa</i> , Hispanis vulgò <i>Sarragossa</i> , nomina sua huic indere cupientibus. Nunc tota est compacta in Insulam Ortygiam, ait Fazellus, vndique mari eluta cum duplici portu <i>Porto Maggiore</i> , & <i>Picciola</i> , cum vnicâ portâ ad Isthmum, vbi & duo excitata sunt propugnacula. Chersonesus ipsa in mare porrecta Insulæ formam effingit, in vertice habet arcem <i>Maniacis</i> dictam, & scopulis vnde quaque munitur. Nunc deficientibus colonis vrbs ipsa quoque deficit in dies.
NEETINÆ AD MARE		Manglefia Peninsula: <i>Isola delli Manglefi</i> .
		AVGVSTA: <i>Augusta</i> , condita à Friderico II. recipit equi-

I O-
NIVM. equites S. Ioan. Hierosolymitani, qui hinc in Meli-
tam transferunt.
Bruca: *Bruca*, in eadem Peninsulâ cum Augustâ.

L O-
C A-
M A-
RITI-
M A-
VAL-
L I S-
N E E-
T I-
N Æ-
A D-
M A-
R E-
A F R I-
C V M.

MOTYA: *Motya*, vrbs amplissima condita in Promontorio Pachyno; Fazellus tamen urbem prostratam vocat, & cadauer vrbs.

Palori Portus: *Porto Paloro*, statio non illepidâ soluentibus è Melita.

Ficallum: *Ficallo*.

Fanum S Petri: *San-Petro*.

LONGOBARDVM, aliter Inyctum: *Longobardo*, vetusta vrbs, & olim Regia.

CAMERINA: *Camarana*, planè deserta est, & magnæ vrbs vestigia ostentat.

TERRA NOVA: *Terra Noua*, ad ostia Fl. cognominis, vrbs Dipolis superstructa antiquæ vrbs ruderibus, Marchionatus tempore Fazelli, nunc Ducatus.

Falconaria: *Falconara*.

Iudaica: *Iudica*, euerfa funditus à Rogerio: ad hanc sitam fuisse Hyblam putat Fazellus.

V R-
B E S

RAYALBVTVM: *Rayalbuto*, seu *Rechalbuto*, oppidum Saracenicum, sic dictum quasi *Casa Butach*, concessum à Rogerio Episcopo Messanenfi, incensum à Centuripinis anno 1261. rebellibus, sed reparatum est anno sequenti, nuncque lautum oppidum est, & frumenti Mediterraneum emporium.

&
AGYRE: *Agyrone*, seu *San-Philippo d' Agirode*, sic dictum à metallicis argenti. Colitur hîc S. Philippus Byzantinus, & multos energumenos sanat.

Afforum: *Afforo*, ad Fl. cognominem, qui tamen in Tabulis dicitur *Distaino*, Comitatus illustris est caput.

M I-
NO

Tauis Arx: *Castro Tavi*, oppidum Saracenorum, cuius rudera tantùm visuntur, vnde fons effunditur caput fluiorum Chryse & Tiræ.

Calatasibetha: *Calatasibetha*, Saraceni nominis mons & oppidum, vbi ædes S. Petri: inde Rogerius obsedit Ennam.

- ENNA: *Enna*, aliter *Castro Ianni*, in excelso monte, & vndique prærupto; totius Siciliæ umbilicus. In eâ hæsit diu Fridericus II. Cuius arx etiamnum extat.
- RA *Ætate Martini Siciliæ Regis multum crevit, cum incolæ pagorum ad rebelles pertinentium in eam cõmigrare iussi sunt: ab eâ non procul montes ex fale natiuo, & cum excinditur succrescente 10. mil. pas. in Boream ab Ennâ, dicti Salinæ Ennenses.*
- LO- *Petra Sciffa: Petra Tagliata* arx, à quâ non procul celebre Monasterium S. Benedicti à *Fundito* dictum.
- CA *Aydunum: Aiduni*, oppidum Longobardorum, qui tempore Normannorum cum Rogerio transferunt, & deuicerunt Saracenos. Condiderunt hanc urbem in edito colle, cui tota Catanensis planities subest, & adhuc vestigia antiqui sermonis seruat.
- ME- *Ciratella: Citatella*, urbis magnæ ruinæ, vbi & Theatri quadrati reliquiæ: Fazellus dubitat an sit vetus *Herbita*.
- DI- *Platia Noua & Vetus: Piazza*, populi frequentiam clarum est Nouum oppidum, & scatens fontibus. Conditum Vetus à Longobardis qui appulere cum Normannis: dirutum est ob rebellionem à Guilelmo I. Rege Siciliæ, eiusque loco Nouum conditum est.
- TER- *Yhanceria: Yhanceria*, oppidum Saracenicum.
- RA- *Calata Yheronis, aliter Caltagion: vulgò Caltagione*, amplificatum oppidum à Rogerio ex spoliis Zoticæ urbis destructæ. Capta fuit à Genuensibus quondam appulsis Camarinam. Terræ motibus admodum obnoxia est.
- RA- *Aquila: Ochula*, vbi antiquitatis multa vestigia.
- NEA *MENÆ, aliter Menenon: Mineo*, urbs antiqua, & ei adiacens specus *Taphron* dictus, vbi vixisse Veneficam fabulantur indigenæ.
- NEA *Palica: Palica*, non procul à lacu *Naphthia*, deserta omnino, & mera rudera.
- PALICONIA: Paliconia*, recens oppidulum: dubitat Fazellus, vtrum originem habuerit à *Palicâ* destructâ.
- Franco-Fons: Francofonte*, recens oppidulum à fontibus

- nomen habet: Fazellus hîc suspicatur Hydriam Pto-
lemæi, ab his fontibus sic dictam.
- V A L-** **LICODIA:** *Licodia*, Saracenicum oppidum, caput Mar-
chionatus factum à Ferdinando Aragonio.
- BIZINIS:** *Vizini*, amplum oppidum licet recens; ex eo
oritur Dirillus Fl. ex utrâque montis parte.
- Cerratana:** *Ceretana*, hodie dicitur.
- Buchirium:** *Buker*, oppidum Saracenicum in colle
modico.
- L I S** **Buxema:** *Boxemi*, oppidum recens Comitatus caput.
- Palatiolum:** *Palazolo*, vbi nobile cœnobium Minorum
Nominis Iesu, aliter dictum *Acremons*.
- S. Lucia:** *S. Lucia*, vbi templum Sanctæ, à Rogerio con-
ditum.
- N E E-** **RAGUSA:** *Ragusa*, oppidum amplum, & diues in agro Ca-
marinensi.
- CLAROMONS:** *Chiara-Monti*, oppidum in arduis collibus
conditum à Manfredo Claromontano, olim dictum
Gulphis; vrbs satis illustris.
- T I-** **Yhomisum:** *Yhomisu*, Saracenicum oppidum celebra-
rimum ex Dianæ fonte apud veteres decantatissimo.
- Biscaris:** *Lubiscaris*, oppidulum.
- Grassuliatum:** *Grassuliato*.
- MAZARENVM:** *Mazarino*, Comitatus.
- N Æ,** **Petra Precia:** *Petra Preccia*, Marchionatus.
- Barra Franca:** *Barra Franca*, opus Matthæi Barrensis.
- Buterium:** *Butera*, vbi multa rudera: dubitat Fazellus
an hîc fuerit Hybla Minor.
- MOTYCA:** *Motyca*, amplissimum oppidum, Comitatus
caput, populo frequens, in valle profundâ situm, eius
ager tamen est lapidosus.
- la Vallée* **NEETVM:** *Neto*, Nea olim vel Neæ, vnde huic valli
nomen inditum est.
- Castellucium:** *Castelluzzo*, arx olim munitissima.
- Fanum S. Ioan. Bidini:** *San-Ioan Bidini*.
- Renda arx:** *Renda*, vbi reliqua S. Ioannis ædes superest.
- Cassarus:** *Cassaro*, oppidum in valle profundissimâ plata-
nis luxuriante.

Terri-

Pantalica: *Pantalica*, vrbs. deserta, vbi ex speluncis Fazellus colligit fuisse Erbesum; Ερβειος enim speluncam sonat. Fit Pantalicae mentio in vitâ S. Sophiæ virginis.

toire de

Sortinum: *Sortino*, noui nominis oppidum, cuius aquæ mirabili artificio Syracusas deducebantur aliàs.

Climitis: *Climiti*, arx.

Noto.

Milillis: *Mililli*, recens oppidulum.

Curcuratium: *Curcuratio*, dirutum oppidum.

LEONTINI: *Lentini*, hodie vrbs rudera in tribus vallibus, totidémque collibus; lacus vicinus eam insalubrem reddit; quare incolæ translati in locum eminentiorem à Carolo-Cæsare dictum Carleontium. In eâ vrbe 7. Kal. Maij celebrantur nundinæ nobilissimæ. Ager eius vberimus, & vitibus egregiè confitus.

FLVII VALLIS NEPTINE.

IN

IARETTA: *Iaretta*, de quo suprâ.
Symethus: *Symetho*, de hoc vide etiam Antiquam.

IO-

S. Leonardi: *S. Leonardo*, ad Leontinos.

Porcarius: *Porcari*, olim Pantagias.

NIVM

S. Iuliani: *San-Iuliano*.

MA-

S. Marcellini: *San-Marcellino*.

Alpheus: *Alfeo*, olim Anapus.

Yhasibilis: *Yhasibli*.

RE.

Falconarus: *Falconara*.

Abisus: *Abiso*, olim Elorus.

IN

Sicilius: *Xicli*.

Manlus: *Manlo*.

Frafcularius: *Frafcularo*.

AFRI-

Camarina: *Camarano*, olim Hipparis, seu Camarina.

CVM

Dirillus: *Dirillo*, seu *Drillo*, olim Achates.

Manumusa: *Manumusa*, olim Vagedrusa.

MA-

Terræ Nouæ: *di Terra Noua*, olim Gelas.

Naufrias: *Naufria*.

RE.

Salsus: *Salso*, olim Himera Australis, recipiens *Petralia*.

- L A- { ENNENSIS: *Lago d'Enna*, medium, seu umbilicus Siciliæ.
 BENTRIVS: *Bentrio*, ad Leontinos vibem eorum veterem pestifero odore corrumpens.
- C V S. { Naphtias: *Naphtia*, olim Palicorum lacus.
 Camarinus: *di Camarana*, de quo in Veteri pluribus.
- MON- { HÆRÆORVM montium pars editissima: *Artesino*, malè
 T E S in Tabulis *Artesino*.
- V A L- S. MARCELLINI: *San-Marcellino*, olim Hyblæi montes,
 L I S dicti ab Hyblâ parvâ.
- N E E- CATALFANVS: *Monte Catalfano*, vbi indigenæ ostendunt
 T I reliquias magnæ vrbs, quam Trinacriam appellatam
 N Æ fuisse putant, sed ab eruditis irridentur.

N V M. 3. *Regio, vel Vallis Mazarana, Valli di Mazara.*

- L O- { TERMINI: *Termini*, olim Himera vrbs luculenta: vtrum
 autem sit Himera dubitant aliqui, & hanc volunt hodie dici *Sciacca*, sed vulgò reiiciuntur.
- C A Cephala: *Cefala*, arx Saracenicæ in rupe sita, ad cuius radices in profundâ valle Balnea sunt Aluminosa.
- M A- P A N O R M V S: *Palermo*, nunc credita primaria totius Siciliæ, quia in eâ residet Prorex, licet Messana de dignitate cum eâ disputet. Maxima certè est ciuitas huius Insulæ, & sedes olim Regum; sita est prope Fl. Formosam. Hodie Tetrapolis est, *Prima* dicitur *Superba*, olim Vrbs Vetus. *Secunda* Neapolis, hodie *Albagaria*. *Tertia* Papyretana, à Fl. Papyreto, qui hanc secat, olim Seralcadis, & Transmōtana nominata. *Quarta* denique *Thalicia*. Regitur à sex Iuratis, quibus superminet Prætor ex primariâ Siciliæ nobilitate selectus. Portum habet luculentum mole superbâ, & castro munitum, palatium Regis & hortos amœnos, &c.
- Z A- Mondellum: *Mondello*.
- P O R T U S: *Porto*.
- R A- Elymæ rudera: *Elyma Rouinata*.
- N Æ CASTELLVM AD MARE GVLPHANVM, cognominatum: *Castel à Mar di Golfo*, frumenti nobile emporium, vrbs luculenta & diues.

A D

Scupellum: *Scupello*.Fanum S. Viti: *San-Vito*.

M A-

R E

DREPANVM: *Trapani*, vel *Trapano*, ciuitas & portus ad radicem Montis S. Iuliani. Portus hic capacissimus est, & grandiores naues tenere potest. Hodie vrbs munitissima est, & peninsula ei adiacens à Carolo Cæsare in Insulam & munitissimam Siciliæ arcem efformata est.

TYR-

R HE-

NVM.

L O-

C A

MARSALLA: *Marzalla*, olim *Lilybæum*, hodie aggeribus, & propugnaculis firmata.Boccum Promontorium: *Capo di Bocco*, olim *Lilybæum*, aliter *Capo di Marzalla*, in mare multum excurrens. De eo plura in Antiquâ.

M A-

TITI-

M A

Turris Sibyllina: *Torre Sibyllina*.MAZARA: *Mazara*, Episcopalis ciuitas, unde huic regioni nomen: inclyta sede Principum Saracenorum, mox etiam Rogerij Siciliæ Comitis commoratione.

M A-

Z A-

R A-

N Æ

Terra Pulicis: *Terra di pulice*, vel *di Pulici*, olim *Selinus*, vrbs in littore peruetusta.Sacca: *Xacca*, veteribus *Thermæ*, vt credit Fazellus.Heraclea: *Heraclia*, oppidulum & emporium sat lautum & diues.

VAL-

LIS

Siculiana: *Siculiano*, emporium & oppidum Saracenorum, vbi arcem quondam nobilem excitauit Fridericus Claromontanus.

A D

M A-

R E

AGRIGENTVM: *Gergenti*, egregiè munita & culta ad fluuium *Gergenti*. Distat iam à mari quatuor leucis; in colle sita est; Septentrionale eius latus castellum firmat, & ad vrbs tantum vnus est aditus. Episcopo 25. oppida subdita sunt.

AFRI-

C A-

NVM.

Mons Clarus: *Monte Chiaro*.Leocata: *Locata*, ad radices montis *Gelæ* in Insulâ quam efficiunt aluci *Salfi* fluuij *Salfò*, & *Fiuminello*.

V R-

Calatafimis: *Calatafimi*, vrbs Saracenicæ.Barbara: *Barbara*, olim *Segesta* omnium iudicio.ALCAMVS: *Alcamo*, conditum oppidum ab *Alcamach* Saracenorum Præfecto, quod postea *Fridericus II.*

transtulit ad radices montis, cui antea affixum erat. Arcem eius disiecit Martinus Rex: nunc ditissimum est.

BES

MONS REGALIS: *Monreale*, ad montium radices vbi templum opere Musiuo pulcherrimum; ciuitas est Archiepiscopalis, à quâ duobus passuum millibus in Occidentem Hibernum est Abbatia S. Mariæ ab Alto fonte, seu *Parco* Ordinis Cisterciensis, quam Fredericus II. condidit & ditauit.

&

Græcorum oppidum: *Græcopoli*, à Græcis condita 1488. cùm fugiunt Turcarum tyrannidem.

MI-

Misilimenis: *Misilumeni*, vbi olim arx crecta à Manfredo Claromontano, postea ibidem vrbecula condita 1540. à Francisco Bosco.

Risalaïmis: *Risalaïmi*, arx Saracenicæ, vbi fons maximus, & origo fluuij Bahyaræ.

NO-

MARINÆVS: *Marineo*, ante 200. annos conditum oppidum à Francisco Bononiâ Panormitano; ex ea oriundus Marinæus ille qui Hispanicam illustrauit historiã.

CIMINNA: *Cimina*, noui nominis oppidum, sed vino suo celebratissimum.

RA

Biccarum: *Bicari*, Comitatus titulo insigne, vbi arx excitata à Manfredo Claromontano.

Margana: *Mergana*, arx à Teutonicis militibus, qui Monasterium Mansionis S. Trinitatis Panormi incolebant, inconsulto Rege excitata, sed à Ludouico Rege postea, acceptâ ab iis fide, confirmata.

LO-

Castrum Nouum: *Castro Nuovo*, inter rupes situm honestum oppidum.

CA

Camarata: *Camaranta*, ingens oppidum ad radices montis, Comitatus titulo clarum.

Musumellis: *Musumelli*, hoc est mons Mellis, à monte cui insidet, aliter Manfreda dicta à Manfredo Claromontano conditore, vt docet inscriptio ad portam.

VAL-

Sutera: *Sutera*, malè in tabulis *Gutera*, ad radices prædicti montis.

Grutis: *Gruti*, oppidulum sic dictum à speluncis quas Siculi *Grutas* vocant, vnde putat Fazellus esse Herbesum Polybij.

- Rayal-mutum: *Rechalmuto*, oppidum Saracenicum vbi arcem excitauit Fridericus Claromontanus.
- NARVS: *Naro*, hodie nobile oppidum conditum olim à Saracenis.
- LIS- Calatanixeta: *Calatanixeta*, corruptè in tabulis *Calatanixata*, Saracenicum opus.
- Fauara: *Fauara*, oppidulum & arx à Friderico Claromontano.
- Raphadalis: *Raphadali*, olim Casa Saracenicæ, facta oppidum superiore sæculo.
- BIVONA: *biuona*, sub altis rupibus nouum oppidum: in eius agro est auri fodina diues, & fons oleo scatens; adiacet Monti Rosarum.
- MA- Palatium Hadriani: *Palazzuolo*, Græcorum oppidum.
- Prizis: *Prinzis*, Saracenicum oppidum in colle.
- CORILIONIS: *Corilione*, honestum oppidum & diues; Longobardorum Colonia tempore Friderici I. Cæsaris & Siciliæ Regis: quare indigenæ etiamnum vtuntur Longobardico sermone. Venerant ex Longobardiâ attriti calamitatibus bellorum. Anno 1536. terræ motu ex parte concidit.
- Z A- Catalabuzamara: *Catalabuzamar*, olim Saracenorum oppidum, cuius tantum rudera visuntur in monte *Buzamar*.
- IATVM: *Iato*; Iterum olim, in editissimo monte, & vndique prærupto situm, ad quem vnus aditus; hic diu resistere Friderico I. Saraceni, & capti ab eo Nuceriam in Regnum Neapolitanum relegati sunt.
- RA- Calatrasis: *Calatrasis*, arx & oppidum Saracenicum. Ad hoc inuentum est cadauer gigantis anno 1550. de quo vide Fazellum.
- ENTEELLA: *Entella*, vrbs vetustissima in monte cognomine, vrbs iam frumento diues; eius incolæ parem cum latentibus sub Frid. I. experti sunt conditionem.
- NÆ Claufa: *Clufa*, an. 1320. condita vrbeccula, & sic dicta, quòd hic ager clausus, quo equi continebantur in pascuis.
- Iuliana: *Iuliana*, oppidum in sublimi rupe, quod nobilius.

- lius reddidit Fridericus II. in eius agro fodinæ ferri, argenti, & porphyretici lapidis.
- Villa Franca: *Villa-Franca*, oppidum vino celebratum, conditum an. 1499.
- de la Caltabellota: *Caltabellota*, malè in tabulis *Calatabellota*, Saracenicum oppidum Comitatus caput.
- TRIOCALA: hodie *S. Maria di Monte Virgine*, vbi quoque ædes magnifica S. Georgio sacra à Rogerio Normanno Siciliæ Comite ædificata, qui hîc Saracenos ingenti prælio cecidit: vrbis tantum visuntur vestigia.
- Sambuca: *Sambuca*, oppidum Saracenorum, olim dictum *Casale Zabuth*.
- de Ma- Gibellina: *Gibellina*, vbi arx à Manfredo Claromontano excitata superest.
- Castrum Veteranum: *Castro Veterano*, titulo Comitatus illustratum.
- zara. SALEMIS: *Salemi*, oppidum honestum, irriguum, & domesticarum arborum copiâ celebre: quare à Saracenis dictus est *locus deliciarum*, id enim eorum linguâ *Salem* sonat: nisi recurrere malis ad Semelitanos populos, quorum Plinius meminit in eo tractu.
- MON- S. IULIANI: *San-Juliano*, olim Eryx, quibusdam malè *Trapani*, ob urbem ei impositam *Trapani del monte*. Fertilissimus est, & amœnissimus.
- TES PEREGRINVS: *Monte Pelegriano*, ad Panormum olim Erecta, de quo in Antiquâ pluribus.
- VAL- MYSUMELLIS, & MONS MELLIS: *Musumelli*, cui infidet vrbis cognominis.
- LIS MONS ROSARVM: *Monti di Rosi*, prope Bivonam urbem, herbis medicis confitus, quas magni faciunt Pharmacopolæ.
- MA- BVZAMARVS: *Buzamar*, altissimus & famosissimus, cui olim impositum oppidum, de quo suprâ.
- Z A- BONIFATVS: *Bonifati*, in cuius vertice olim Alcamum oppidum, nunc ad eius radices translatum.
- R A- ENTELLA: *Entello*, cui infidet vrbis cognominis.
- N Æ. GELAS: *Gela*, inter duo ostia Fl. Saliti in Insulâ situs.

Parall. Geogy. Tom. II.

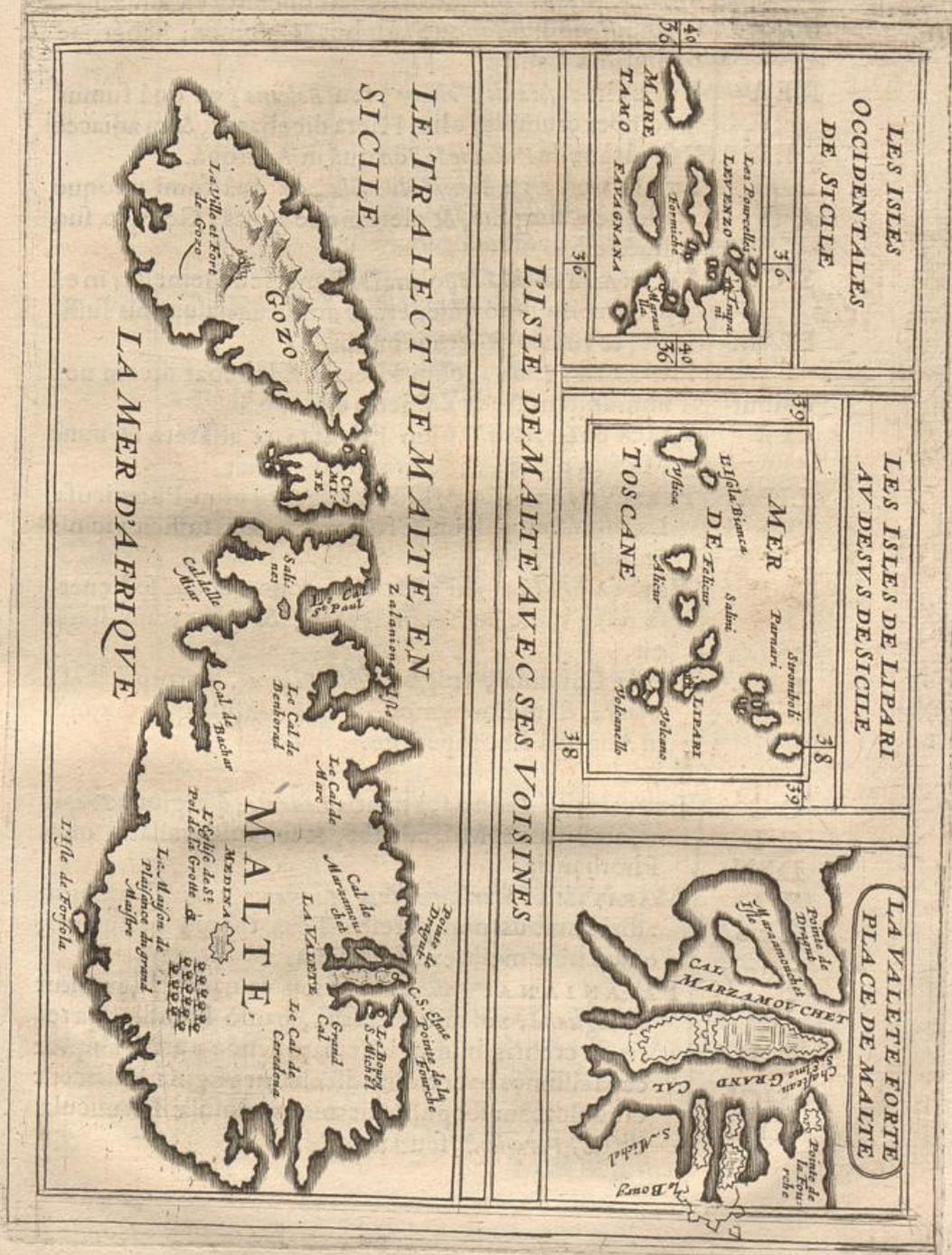
MMMmm

IN MA- RE TYR- RHE- NVM.	}	Himera Borealis : <i>Termini</i> , de quo supra.		
		Baiarius : <i>Bahyaria</i> , seu <i>Baiaria</i> , olim Eleutherus.		
		Formosus : <i>Formoso</i> , aliter <i>Lamiraglio</i> .		
		Papyretus : <i>Papyreto</i> .		
		Iarus : <i>Iati</i> , cadens sicut & subsequens in sinum Segestanum, <i>Golfo di Castel a Mar</i> .		
		Frigidus, aliter S. Bartholomæi : <i>San-Bartholomæo</i> .		
		Marfalus : <i>Marsalla</i> .		
		Maxara : <i>Mazara</i> , olim etiam Maxara.		
		IN MA- RE	}	Bellicus sinister : <i>Bellici</i> , aliter <i>Arene</i> , recipiens <i>Salemi</i> , olim <i>Ipsa</i> .
		RE		Bellicus dexter : <i>Bellici</i> , amplissimus, & aliquot aliis auctus, olim <i>Crimifus</i> dictus.
AFRI-	}	Carabis : <i>Carabi</i> .		
		Caltabellotæ Fl. <i>Fiume di Caltabellota</i> , olim <i>Iburus</i> .		
CA-	}	Mayasolus : <i>Mayhasolo</i> .		
		Platanis : <i>Platani</i> , sat amplius, & aliquot alios minus recipiens, olim <i>Halicus</i> .		
NVM.	}	Cannarus : <i>Cannaro</i> , olim <i>Camicus</i> .		
		S. Blasij : <i>di S. Biagio</i> .		
		Agrigentinus : <i>di Gergenti</i> , aliter <i>di Bari</i> .		
		SALSVS : <i>Salso</i> , olim <i>Himera Australis</i> multos alios recipiens, & in exitu in duo ostia diuisus, quorum Orientale maius nomen retinet, Occidentale minus <i>Fiumicello</i> nuncupatur.		

§. 4. De Minoribus Insulis Siciliam obuallantibus.

EÆ sunt vel Boreales, vel Occidentales, vel Meridionales.

INSV-	}	LIPARI : <i>Isola di Lipari</i> , sedecim mil. ambitus, cum vrbe cognomine munitissimâ. Hanc exciderat Ottomanus Ænobarbus an. 1544. abductis 7. Christianorum millibus, sed nunc reparata est: stationem habet dun-
L Æ		

LES ISLES
OCCIDENTALES
DE SICILE

LES ISLES DE LIPARI
AV DESVS DE SICILE

LA VALETTE FORTE
PLACE DE MALTE

LE TRAICT DE MALTE EN
SICILE

LA MER D'AFRIQUE

L'ISLE DE MALTE AVEC SES VOISINES

- BO- taxat, nullum portum. Hic sal conficitur ex aquâ marinâ. Reddit quoque sulphur & alumen; habetque plurima balnea.
- REA- VULCANI: *Isola di Volcano*, seu *Bolcano*, ex quâ fumus
LES semper erumpit: olim Hiera dicebatur, & ei adiacet
Vulcanella *Vulcanello*, de quâ in Antiquâ.
- AD STRONGYLE: *Stromboli Isola*, ex quâ fumi quoque
assiduè affurgunt, & plerumque ignes; Gossipio suo
diues est.
- SICI- SALINÆ: *Salini Isola*, olim *Didyme*, seu *Gemella*; in eâ
LIAM flammæ omnino quieuerunt; multum aluminis suffi-
cit, & vinum generosissimum.
- quibus- PANARIA: *Panari*, olim *Hicesia*. Habebat arcem non
dam immunitam, sed ea dissecta est.
- LIPA- ALICVDIA: *Alicur*, olim *Ericusa*; vt aliàs ita & nunc
REÆ, FELICVDIA: *Felicur*, aliter *Felicudi*, olim *Phœnicusa*.
Lætissima est pascuis & frumento, & id sufficit vicinis
Insulis.
- Isles de* VSTICA: *Vstica*, vbi aliàs vrbs cognominis, sed euer-
Lipari. sa est: nunc indigenis caret, & piratarum statio
est.
- Insula Candida, vulgò *l'Isola Bianca*, corruptè *Lisca*
Bianca, olim *Euonymos*, de quâ consule quæ diximus
in Antiquâ lib. superiore.
- OC- LEVENTIA: *Leuenzo*, à nautis *Leuanto*, è regione *Trapani*,
CI- ambitu 12. Mil. editior, & scopulis vallata; olim
DEN- Phorbantia.
- T A- MARITIMA: *Maritimo*, seu *Maretamo*, 20. Mil. ambitu;
LES adiri nauibus non potest. Tota thymo obducitur,
quare hinc mella exquisitissima.
- INSV- FAVANIANA: *Fauagnana*, seu vt nautæ loquuntur
LÆ *Fauagliana*, 20. mil. ambitus, paulò humilior cæteris,
AD & crebris sinibus lancinata, vnde portus aliquot
capacissimos habet; olim dicebatur *Ægusa*. Adiacent
SICI- ei ad Boream scopuli, aut minutæ Insulæ *Formiculæ*
LIAM dictæ, *Formicoli*, seu *Formiché*.

INSV-	VR-	VALETA: <i>la Valeta</i> , aliter <i>Villa Noua</i> , sed prius nomen præualuit; ei inditum est à Magistro Ordinis, qui Insulam contra Solimani furores fortiter tutatus est, qui dicebatur aliter <i>Parifoi</i> ; is hanc cōdidit an. 1566. Munitissima creditur totius Europæ, & duplici portu instructa est, seu sinu ampliori. Castrum habet munitissimum S. Elmi insidens rupi, quæ <i>Serberas</i> appellatur.
LÆ	BES	
AD-	INSV-	BVRGVS: <i>Burgo</i> , aliter CIVITAS VICTRIX, <i>Ciuita Vittoriosa</i> , ex quo fortiter Turcas repulit an. 1565 condita est à Philippo Villierio. In eâ vrbe portû claudit, & munit arx S. Angeli, <i>Fort S. Ange</i> .
IA-	LÆ	VRBS S. Michaëlis: <i>S. Michel</i> , aliter <i>l'isle de la Sangle</i> , sic dicta à Magistro Claudio de la Sangle, qui Valetam Pariforum præcessit, eamque Insulam fecit fossâ manu ductâ. Dux illæ vrbes ætate nostrâ communi munitione inclusæ sunt;
CEN-	ME-	
TES	LI-	MEDINA, aliter ciuitas Vetus, seu Nobilis, in medio Insulæ colli affixa, Episcopi sedes. Ei adiacet villa satis lauta Magni Magistri, vulgò <i>Boschetto</i> , & ab eâ non procul visitur cauerna S. Pauli, vulgò <i>la Grotte de S. Paul</i> .
SICI-	TÆ-	
LÆ	POR-	<i>La Ceredena</i> , ab Oriente.
	TVS,	MARZA GRANDE, hoc est magnus portus ad Burgum & Insulam S. Michaëlis influens.
AD	seu	MARZA MVSETI, vbi Insula cognominis <i>Marza-Mouchet</i> , in quâ peste infecti, aut suspecti hærerere coguntur.
	GA-	Marza Marci: <i>la Cale de Mare</i> . Marza S. Pauli: <i>la Cale S. Paul</i> , quia indi-

	LÆ.	genæ credunt ad eam S. Paulum appu-
lisse.
		SALINÆ: <i>les Salines</i> , versus Insulam <i>Cu-
minot</i> .
ME-		GAVLOS: <i>Gozo</i> , ab indigenis <i>Gaudisch</i> , ab Arabibus <i>Gan-
dofch</i> , ubi arx in monte edito, cui adiacet Burgus am-
plus, & amœnus. Portus habet aliquot non incom-
modos, vnde pateret excursionibus piratarum, nisi
obfisteret Equitum fortitudo, & vigilantia.
RI-		CVMINVM: <i>Cominot</i> , seu <i>Cuminot</i> , ubi arx excitata à
Magistro Vignacurtio: iacet inter Gaulum & Meli-
tam.
DIEM		FORFORA: <i>Forfola</i> , ad Meridiem Melitæ, cuius Princi-
pes vocantur à fociis per iocum inepti Equites.
		ZALANCONA: <i>Zalancone</i> , ad Boream Melitæ veriùs sco-
pulus, quàm Insula.
		MVSSETI Insula: <i>Isle de Marzamouchet</i> , locus addictus
peste infectis, aut iis qui ex suspecto loco veniunt; in
finu cognomine iacet.

CAPVT IX.

De Sardinia & Corsicâ secundum recentiores.

§. 1. Historica Sardinia.

NVM. 1. Nomen Sardinie recens.

VETVS retinuit immutatum nomen, quod Gallicè exprimi-
mus *la Sardaigne*; Italicè *Sardegna*, vel *Sardigna*; Hispanicè
denique *Cerdena*, vel *Serdena*.

NVM. 2. Quantitas Sardinie.

Longitudinem Geographicam Sardinie secundum recentem & ac-
curatam dimensionem desumo à *Capo della Cacca* in Occidentem,
ad *Capo Conano* in Orientem, quæ est eius latitudo Geometrica.
Latitudinem autem Geographicam duco à *Pro. Taularo* ad *Capo*